

02

Februari 2021 Jaargang 9

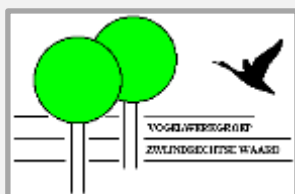

NIEUWSBRIEF Nieuwsbrief

1	<i>Column/ Colofon</i>
2	<i>Excursies en vrijwilligers werkzaamheden</i>
3	<i>Info Werkgroepen</i>
4	<i>Foto's in beeld</i>
5	<i>Houtsnippen</i>
6	<i>Van weide naar Stadsvogels</i>
7	<i>Wat is er te zien....</i>
8	<i>Hoera feesten mag weer</i>
9	<i>Blijf op de dijk</i>
12	<i>56 % Nederlandse kiezers....</i>
14	<i>Veel meelifters</i>
19	<i>Buiten de regio</i>
20	<i>Kort bericht</i>
21	<i>Vrijwilligers gevraagd</i>

Werkgroep Flora en fauna Zwijndrechtse Waard

(Onderdeel van de Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard)

Niet alleen sneeuw en vorst, Hoge waterstand in de rivieren waren afgelopen weken gesprek van de dag daarna was het ineens weer voorjaar en dat in februari. De natuur liet zich zien door bloeiende voorjaarsplanten en zingende vogels. Dat in corona tijd het weer de "vrolijke" factor zou zijn kon je niet voorspellen.

Corona beïnvloed nog veel in ons dagelijks leven zo ook in het vrijwilligers leven. Doen we dan niets? Dat ook weer niet. Onderhoud op de Hooge Nesse heeft wel doorgang gevonden maar excursies en de jaarlijkse jaarvergadering zijn niet doorgegaan. We wachten weer tot alles mogelijk en dan gaan we plannen.

Op het vergader front is er wel veel te melden. De intensie voor plaatsen van zonnepalen in Zwijndrechtse Waard. O.a. in het Develgebied vraag de nodige aandacht.

Het meest tijdrovende is wel dat de Gemeet Zwijndrecht bezig is met een meerjarig visie voor de Hooge nesse/ Veerplaat. Dit heeft nogal wat invloed op onze werkgroep. De Natuur werkgroep op de Hooge Nesse gaat zoals het er nu uit ziet ook financiële over naar de Stichting natuur en; landschap zwijndrechtse Waard. Ook deze nieuwsbrief gaat een verandering ondervinden.

Nieuwsgierig? In de volgende nieuwsbrief zal ik alles toelichting omdat er dan meer bekend is.

Colofon

*Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Werkgroep
"Flora en Fauna Zwijndrechtse Waard"*

*De werkgroep is een onderdeel van de "Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard
Tevens werken wij nauw samen met de "Stichting Hooge Nesse/Veerplaat"*

*Bezoekerscentrum: t 'Weetpunt
Develpad 169
3335AR Zwijndrecht*

Voor verdere informatie kunt onze website bezoeken

*Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard:
<http://www.natuur-zw.nl/Wordpress/>*

*Stichting Hooge Nesse/Veerplaat:
<http://www.hoogenesse.nl/>*

Redactie: Ron Stevense

Putter Foto: Ron Stevense

Excursies

Vrijwilligers werkzaamheden

Activiteiten

Agenda 2021

WERKGOEP NATUURONDERHOUD ZWIJNDRECHTSE WAARD

Werkzaamheden in de Hooge Nesse polder/ Veerplaat

Natuur werkdag Hooge Nesse van 9.00-12.30 uur

Gegevens zie info bladzijde

I.v.m. corona hebben we een beleid dat als u mee wilt doen dit vane per mail of telefonisch contact met ons opneemt

Instituut voor natuur
educatie & duurzaamheid

Schoolgidsen cursus 2021

Helaas moeten we U mededelen dat de door ons georganiseerde schoolgidsen cursus

Door de aanhoudende Lock down en alle scherpe maatregelen van het RIVM.
Hebben we moeten beslissen.

De Schoolgidsencursus die in Maart start uit te stellen tot betere tijden.

We houden u op de hoogte.

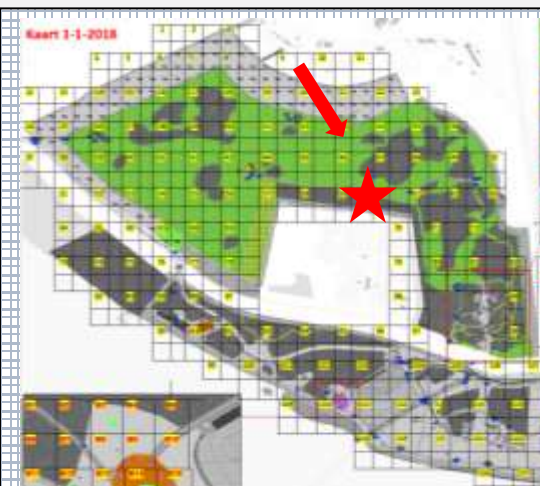
Lidy van der Lans-Exler
Sacraments-Bogerd 1
3343 BP H.I.Ambacht
IVN Natuurgids
0622816320
www.natuur-zw.nl

Werkgroep Natuur Onderhoud Zwijndrechtse Waard

Locatie: Hooge Nesse/Veerplaat

KORTE INFORMATIE:

- 1 Bouw dam water op hoogste stand
- 2 Meer vogels te zien langs water Hooge Nesse
- 3 Aantal reeën neemt toe

Verzamelen bij de ingang Hooge Nesse/bij hsl-lijn. (Lindsedijk)

Aanvang: 9.00 uur- 12.30 uur
 Klaarzet team 8.30 uur bij van Nesse/ werkschuur
 Onder leiding van: Ron
 Info en afmelden bij: rstevense@chello.nl

Weersverwachting

Verwachte temperatuur: Celsius
 Weer:
 Bijzonderheden:

Beheeractiviteiten:

Maaien, repareren van hekken, vuil verwijderen i.v.m. drukte wandelaars door corona

Flora en Fauna Werkgroep Zwijndrechtse Waard

Vogelwerkgroep Zwijndrechtse Waard

Excursie werkgroep

Werkgroep nestkasten

KORTE INFORMATIE:

- 1 Vogel telingen rapport Devel
- 2 Zonnepanelen i het buiten gebied. Waarom niet op gebouwen?
- 3 Woningbouw Zwijndrecht buiten in landbouw gebied?
- 4 In gesprek met Drecht energie i.v.m. panelen
- 5 Bomen beleid Zwijndrecht
- 6

Flora en fauna werkgroep nieuws

Ondank de corona is er tocht een voor ons groot project afgerond en wel de bouw van een dam(metje) en zonnepanelen op de Hooge Nesse.
 Er moeten nog wat kleine werkzaamheden verricht worden om het gebied er omheen meer rust te geven.

Inmiddels is de waterstand maximaal en dat betekend ongeveer één meter hoger dan de andere watergangen ronde de Hooge Nesse. Deze hoge waterstand veroorzaakt op sommige gedeeltes dat er plassen ontstaan en we zijn het meest benieuwd naar de stand in de droge zomers. Ook wordt er water overpompt met zonnepompen naar het riet gedeelte om zo verdroging tijdens de voorjaar en zomer te voorkomen.

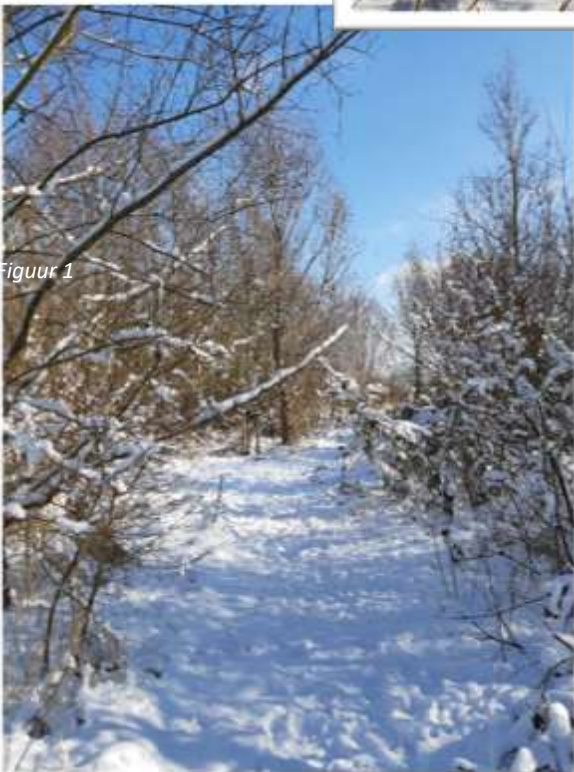
De grotere winnaar van dit project zijn de reeën die zicht nu om et water concentreren. Regelmatig zien we groepjes rondlopen. Ook zien we watersnippen en andere watergebonden vogels verschijnen.

Dus we zijn benieuwd hoe dit project zicht gaat ontwikkelen. Niet te vergeten is dat ook amfibieën er voordeel bij hebben. Deze week zagen we padden richting het water trekken en dan nog de libellen. Allemaal mooie vooruitzichten die we blijven volgen.

FOTO'S IN BEELD

Nog even wat mooie Winterfoto's
Gemaakt door: Mariëtte de Vries

figuur 1

Houtsnippen zijn onbekende nachtvogels

Als de zon ondergaat doen de meeste vogelsoorten de oogjes toe. Enkele soorten worden dan juist wakker, waarvan de uilen ongetwijfeld de bekendste zijn. Ze zijn echter niet de enige. Ook eenden zijn bijvoorbeeld met name 's nachts actief en liggen overdag vaak alleen wat te suffen. Als het donker is gaan ze juist naar voedsel zoeken op het land, omdat het dan veiliger is. Een soort die ook juist 's nachts tevoorschijn komt, is de houtsnip. Een bruine vogel met het formaat van een kip, die zich overdag nooit laat zien. Ze zitten dan vaak verscholen onder wilgen en bramen, waar ze met hun enorme schutkleuren volledig op gaan in hun omgeving. Met wat geluk zie je er zo nu en dan eentje, als die met veel kabaal opvliegt.

Foto is van Rutger Plaisier.

's Nachts zijn ze daarentegen met wat geluk veel beter te zien, als je weet waar je ze moet zoeken tenminste. Sandelingen-Ambacht is zo'n plek waar je deze steltloper, want dat is het toch, tegen kan komen. In tegenstelling tot veel andere steltlopers hebben ze echter maar korte pootjes, want ze lopen eigenlijk nooit in het water. Wat dat betreft hebben ze ook niet echt 'stelten' nodig. Meestal lopen ze te scharrelen tussen het gras, waar ze met hun lange snavel in de bodem op zoek gaan naar wormen.

Houtsnippen kom je in Ambacht alleen in de winter tegen. In Nederland broeden ze in bos- en heidegebieden, zoals op de Veluwe. In heel Europa broeden naar schatting zo'n 8 miljoen paartjes. Een groot deel van onze overwinteraars komt waarschijnlijk dan ook van ver weg, diep uit Rusland. Zodra de koude daar binnenvalt, trekken ze onder andere naar het zuidwesten. In bevroren grond is het immers lastig naar wormen zoeken... Ook als het hier kouder gaat worden zal een deel van de houtsnippen weer verder trekken. Dat is jammer voor ze dat dat moet, want in Nederland zijn ze relatief veilig. In vrijwel alle andere landen worden ze stevig bejaagd, maar hier komt hooguit een vogelaar met zaklamp deze schitterende vogels opzoeken...

Heeft u vragen, zelf wat onbekends gezien of andere opmerkingen? Mail me gerust: cornelisfokker@gmail.com

Van de weide naar de stad

Ambacht is sinds enkele dagen bedekt met een laagje sneeuw en langzaamaan vriezen de sloten dicht. De rustige winter van de afgelopen weken is daardoor voor de vogels voorbij, en het is nu overleven geblazen. Om op temperatuur te blijven zullen ze meer moeten eten, terwijl het voedsel minder makkelijk te vinden is. De grond is bevroren en sneeuw ligt eroverheen. Veel ganzen, veldleeuweriken, kieviten en andere soorten kunnen niet meer bij hun voedsel en zijn op trek geslagen naar het zuiden. Een deel van de vogels blijft wel in eigen land, maar trekt bijvoorbeeld vanaf het platteland de stad in. Stormmeeuwen zijn daar een belangrijk voorbeeld van.

Foto is van Albert Molenaar

Stormmeeuwen zoeken normaal in graslanden naar regenwormen. Deze meeuwen zijn net een slagje groter dan kokmeeuwen, maar weer wat kleiner dan zilvermeeuwen. Ze hebben opvallend groene poten en een groengele snavel en zijn vaak luidruchtig en brutaal aanwezig. Met honderden struinen ze, tenminste als er geen sneeuw ligt, graslanden af op zoek naar wormen. In Ambacht zie je ze meestal dan ook niet zoveel. Nu de weilanden zijn bedekt door een laag sneeuw en de bodem is bevroren, valt daar weinig te eten. Een deel van de stormmeeuwen trekt dan ook de bebouwde kom in en wacht tussen de kokmeeuwen tot de 'eendjes' gevoerd gaan worden. Dan zijn ze er als de kippen bij en maken meestal veel kabaal. Met veel geschreeuw proberen ze de grootste stukken te bemachtigen, en meestal worden langdurige achtervolgingen ingezet als ze dat niet gelijk lukt. Wat dat betreft zijn het echte agressievelingen, maar ook ferme doorzetters.

Ook stormmeeuwen die met zachtere winters noordelijker overwinteren, zullen de komende dagen afzakken onze kant op en wellicht ook in Ambacht opduiken. Dan kunnen hier zomaar Russische stormmeeuwen in het dorp zitten, terwijl ook Ambachtse stormmeeuwen (waarvan tientallen paartjes op de Sophiapolder broeden) hier misschien wel

blijven. Het zijn wat dat betreft echte zwervers, die precies daar willen zijn waar voedsel (makkelijk) te vinden is. Goed opletten dus de komende dagen, want tussen andere meeuwen zijn ze bijna niet te missen.

Heeft u vragen, zelf wat onbekends gezien of andere opmerkingen? Mail me gerust: cornelisfokker@gmail.com

PERS BERICHTEN

Kombinatie Zwijndrecht

Wat is er nu te zien in het Arboretum Munnikepark?

In het Arboretum Munnikepark staat elke maand wel weer iets anders in bloei. In de maand februari is dat onder andere de 'Parrotia persica'.

ZWIJNDRECHT – Het geslacht Parrotia komt uit Iran en de Kaukasus; het is genoemd naar de Duitse botanicus F.W. Parrot. In de late winter bloeit zij met bijzondere bloempjes. Er zijn echter geen bloemblaadjes, de bloemen bestaan uit opstaande haarfijne donkerrode meeldraden, die worden omsloten door bruine schutbladen. De boom heeft meerdere stammen en afbladerende schors, zoals bij de plataan. Ook in de herfst valt zij op door haar verkleuring rood en geel. Deze bijzondere boom staat in bloei in het rosarium naast het bankje. Kijk dus omhoog! Vooral als de lucht blauw is, geeft dat een prachtig contrast.

Wat nog meer?

Op dit moment bloeien ook:

- Gele en rode Hamamelissen
- Sarcococco humilis / geurend wit
- Chaenomeles, Japanse kwee wit
- Viburnum bodnantense
- Daw rose
- Erica carnea wit en rose

Bij het bankje staat de Parrotia persica te bloeien. Omhoog kijken dus. (Foto: Ben Mars)

- Mahonia geel
- Cyclamen, Narcissen en sneeuwkllokjes
- Helleborus argifolius – Corsicaanse kerstroos met een hoge dikke steel, grof blad en trossen bloemen

- Helleborus orientalis met witte, rose en rode bloemen.
- Zin om een wandeling door ons mooie park te maken? U kunt ons vinden aan het Develpad 169 3335 AR Zwijndrecht.

Hoera feesten mag weer

Hoera feesten mag weer in en bij 't Weetpunt
Kinderfeestje in de natuur.

Heerlijk je vrienden en vriendinnen weer ontvangen,
buiten in de natuur.

Met spannende natuur opdrachten.

Het kan gelukkig weer. Nu de scholen weer zijn begonnen, kunnen we weer in kleine groepjes de jeugd ontvangen. Deze feestelingen hebben weer genoten, als veulentjes in het voorjaar, was het rennen en springen. Feestje weer geslaagd Het feest team van 't Weetpunt

Lidy en Gosse

www.natuur-zw.nl

2022 wordt het Jaar van de Merel

Het is de talrijkste en misschien wel de bekendste vogel van ons land: de Merel. Toch zijn er zorgen. Merels nemen in recente jaren in aantal af. Hoe kan dat gebeuren met een soort die zich zo succesvol heeft aangepast aan de menselijke omgeving? In het Jaar van de Merel gaan we op zoek naar het antwoord op die vraag

Sinds 2016 nam de Merel met bijna 30 procent af. Dat zo'n algemene vogel zo sterk afnam, roept natuurlijk vraagtekens op. De droogte van de afgelopen jaren, verminderde reproductie en besmettingen met het usutuvirus kunnen een rol hebben gespeeld, maar de precieze oorzaken zijn onbekend. In het Jaar van de Merel willen we meer inzicht krijgen in de aantalsontwikkeling en het broedsucces van de soort.

Niet één, maar twee jaar

Het Jaar van de Merel is pas in 2022. Maar ook 2021 staat in het teken van deze soort. Het komende jaar gebruiken we om vooronderzoek te doen en om binnen bestaande telprojecten extra op de Merel te letten. De focus ligt vooral op nestonderzoek. Met het vooronderzoek willen we

onderzoeksvragen formuleren die we in 2022 met hulp van een grote groep van vogelaars kunnen beantwoorden. Door een breed publiek te informeren over het belang van onderzoek naar algemene soorten gaan hopelijk meer mensen zich inzetten voor goede leefomstandigheden voor vogelsoorten dicht bij huis.

Leefgebied verbeteren

Het Jaar van de Merel wordt georganiseerd door Sovon in samenwerking met Vogelbescherming Nederland. Zij zullen het Jaar van de Merel in 2022 aangrijpen om extra aandacht te vragen voor vergroening van de stedelijke leefomgeving. In maart van dat jaar worden de gemeenteraadsverkiezingen gehouden en is dit onderwerp extra relevant. Hopelijk draagt het onderzoek in het Jaar van de Merel bij aan een beter begrip van de kwaliteit van onze wijken, tuinen, parken en plantsoenen voor de vogels met wie we onze steden en dorpen delen

ANDER NIEUWS

Blijf op de dijk! Bescherm de wilde dieren en geef hun de ruimte

[FREE Nature Zoogdiervereniging](#)

5-FEB-2021 - Het waterpeil op de rivieren stijgt en de uiterwaarden overstromen. Komend weekend wordt de piek verwacht. Het leefgebied van grazers, maar ook soorten als haas, bever en ree neemt flink af. Juist in deze tijd is het extra druk in veel natuurgebieden. Daarom vragen we uw hulp bij het beschermen van deze dieren: blijf op de dijk en gun de dieren de rust en ruimte die ze nu extra hard nodig hebben.

Hoogwater

Op de piek van het hoogwater stroomt er meer dan 7400 kubieke meter water per seconde door de rivier. De stroomsnelheid ligt op dat moment ruim 2 tot 2,5 keer zo hoog als tijdens laagwater in de zomer. Uiterwaarden overstromen en in sommige gevallen blijft er slechts een fractie van het normale leefgebied voor veel dieren beschikbaar. Niet alleen in de rivier stroomt het water snel. Ook in de talloze nevengeulen, zijtakken van de rivier in de uiterwaarden die alleen tijdens hoogwater meestromen, stroomt het water snel. Zelfs voor goede zwemmers zoals de ree, is deze stroming gevaarlijk. Zij staan nu vlak onder aan de dijk, of rusten op kleine tijdelijke eilandjes. Mocht u ze per ongeluk verstoren, of schiet uw hond in een onoplettend moment onder de draad door, dan zullen ze het water invluchten, met mogelijk de dood tot gevolg. Dit kunnen we voorkomen door op de dijken te blijven.

Grote grazers

Bekende bewoners van de uiterwaarden zijn grote grazers als Schotse Hooglander, Galloway of Rode Geus en wild levende paarden als de konik. De afgelopen twee weken zijn de beheerders druk bezig geweest deze dieren te verzamelen op de zogenoemde hoogwatervluchtplaatsen. Ook hier geldt dat deze gebieden maar een fractie zijn van het normale leefgebied. Hierdoor zijn de mogelijkheden om mensen en honden te vermijden beperkt. Dit geldt des te meer voor koeien met jonge kalveren die graag een rustig plekje opzoeken.

Grote grazers passen zich aan het hoge water aan (Bron: Sabine Wolters)

Bevers hebben burcht verlaten

Een andere bekende bewoner van de uiterwaarden is de bever. Hun burchten liggen inmiddels enkele meters onder water. De bevers zwemmen nu vrij rond door de uiterwaarden en maken een tijdelijk 'nest' in bomen of op een rustig stuk van de winterdijk. Doordat ze zich niet veilig terug kunnen trekken, moeten ze constant waakzaam zijn voor roofdieren. Hierdoor kost verstoring door mensen, en zeker honden, een bever veel energie in een periode waarin overleven al moeilijker is. Tegelijkertijd komen ze nu makkelijker bij takken en twijgen die hoog aan de boom groeien. Wanneer het water gezakt is, kun je deze vraatsporen hoog in de boom terugvinden. Voor kinderen lijkt het daardoor alsof bevers kunnen vliegen.

Bevers hebben hun burcht verlaten (Bron: Kris Joosten)

Voorkom het opjagen van dieren

Om te voorkomen dat de dieren onnodig in paniek raken en daardoor verdrinken, vragen we uw hulp. Geniet vanaf de dijk en houd uw hond aan de lijn. Zeker in deze Covid-19 tijd is het extra druk in de natuurgebieden. Beperk

daarom uw bezoek zodat dieren, maar ook andere wandelaars, veilig de tijd en ruimte hebben om van het hoge water te genieten.

Op de locaties waar de risico's het hoogst zijn, hebben de terreineigenaren reeds een aantal gebieden afgesloten. Deze maatregel is van groot belang voor de veiligheid van mens en dier. Gelukkig is het schouwspel van de rivieren goed te beleven vanaf de dijk.

**Tekst: Roeland Vermeulen, FREE Nature & Glenn Lelieveld, Zoogdiervereniging
Foto's: Sabine Wolters, FREE Nature (leadfoto: overstroomen van de zomerdijk bij de Loowaard (Gld)); Kris Joosten, Zoogdiervereniging**

56% Nederlandse kiezers: economische groei en natuurbescherming en -herstel móéten hand in hand gaan

[Wereld Natuur Fonds](#)

12-FEB-2021 - In de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen heeft onderzoeksbureau Ipsos de mening van Nederlanders gepeild over het thema 'natuur in Nederland'. Uit de representatieve* enquête, in opdracht van het Wereld Natuur Fonds, blijkt onder meer dat de helft (56%) van de kiezers vindt dat een volgend kabinet moet zorgen dat economische groei en natuurbescherming en -herstel in Nederland samengaan.

60% van de CDA-stemmers en 53% van de VVD-stemmers vindt dat economische groei en natuurbescherming samen moeten gaan. Ook meer dan 60% van SP-stemmers en 55% van de PvdA-stemmers zijn het hier (helemaal) mee eens, tegenover ruim een derde (35%) van de PVV-stemmers. Van GroenLinks- en D66-stemmers zijn respectievelijk 80% en 66% van mening dat economische groei en natuurbescherming hand in hand moeten gaan.

Coronacrisis

Bijna een kwart (24%) van de kiezers zet het belang van natuurbescherming en -herstel in Nederland in de top 5. De belangrijkste thema's bij het bepalen van de stemkeuze zijn

overigens ‘gezondheidszorg’ en ‘onderwijs’, die nog belangrijker zijn geworden sinds de coronacrisis.

Het is niet óf bouwen óf meer natuur

Ipsos heeft ook een stelling voorgelegd over de afweging tussen het bouwen van nieuwe woningen en het beschermen van de natuur. Een kwart (26%) zegt dat ruimte voor natuur belangrijker is, 29% wil juist meer bouwen. Schuijt: “Het lijkt erop dat een deel van de Nederlandse bevolking denkt dat het een keuze is tussen natuur óf bouwen van woningen. Dat is niet zo. Je kunt al veel bereiken met meer groen in steden en dorpen, waarvan bijna 70% van de kiezers aangeeft dat ze dit belangrijk vinden. Ook zijn er al fantastische ideeën om huizenbouw te koppelen aan meer ruimte voor natuurgebieden in de woonomgeving, vergroening van daken of natuurinclusief bouwen.” WWF roept de centrale overheid op de woningbouwopgave ‘groen’ aan te pakken.

Natuurvriendelijke landbouw

Bijna 40% van de kiezers wil dat er een omslag komt naar natuurvriendelijke landbouw, zelfs als dit leidt tot een vermindering van de veestapel en een lagere voedselproductie. Ruim 30% heeft hier geen mening over en 23% is het (helemaal) oneens met deze stelling. De helft van de stemmers op de PvdA (51%) en SP (52%) is het eens met de stelling. 36% van de VVD-stemmers is het hiermee eens en 25% is het oneens. Onder CDA-stemmers is 34% voor en 21% tegen.

“Het is van groot belang dat een volgend kabinet een duidelijke koers uitzet voor een omslag naar natuurvriendelijke landbouw. Dat komt niet alleen de natuur die nu lijdt onder intensieve landbouw ten goede, maar ook onszelf. Rijke, diverse natuur is nodig voor schoon water, bestuiving van gewassen en natuurlijke plaagbestrijding voor onze voedselproductie én natuurlijk om van te kunnen genieten”, aldus de WWF-directeur.

Klimaat

Opvallend is dat evenveel ouderen (23%) als jongeren (26%) het thema ‘natuur en milieu’ belangrijk vinden. Jongeren vinden, iets meer dan ouderen, het thema klimaat belangrijk bij het bepalen van hun keuze (30% versus 22%).

**Onderzoek verantwoording: deze gegevens zijn gebaseerd op onlineonderzoek van Ipsos onder een representatieve steekproef van 1.011 stemgerechtigde Nederlanders tussen 4 en 7 januari 2021. Afwijkingen tussen de samenstelling van de steekproef en de samenstelling van de Nederlandse stemgerechtigde bevolking op de kenmerken leeftijd, geslacht, opleiding, regio, werkzaamheid en stemgedrag bij de laatste landelijke verkiezingen (de Tweede Kamerverkiezingen van 2017) zijn door middel van een weging gecorrigeerd. Foutmarges lopen uiteen van ongeveer één tot ongeveer drie procent.*

Veel meelifters bij import van uitheemse sierplanten

[FLORON](#), [Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit](#), [Radboud Universiteit](#)

15-FEB-2021 - Met de import van sierplanten liften onbedoeld ook uitheemse planten, dieren en andere organismen mee. Een aantal daarvan vestigt zich in ons land. Hoe vaak komt dit voor en is dat een probleem voor de natuur?

Uitheemse sierplanten kunnen [verwilderen en hebben soms schadelijke effecten](#) op de natuur. Met de invoer van deze planten worden onbedoeld ook andere soorten in ons land geïntroduceerd. Dit blijkt uit het [rapport](#) van de Radboud Universiteit en FLORON, dat in opdracht van bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) van de NVWA is gemaakt. BuRO heeft dit rapport gebruikt in het [advies over de risico's van de sierteeltketen](#), dat recent is verschenen.

Aantal onbedoeld geïmporteerde exoten

Met de import en invoer van planten kunnen exoten meeliften die (potentieel) schadelijk zijn voor onze inheemse flora en fauna. Dit kunnen planten (onkruiden), insecten, mijten, slakken, enzovoort zijn. Meeliftende organismen worden vooral geïntroduceerd met import van potplanten, opweekmateriaal en zaaigoed. In een [natuurbericht uit 2011](#) werd ook al gewezen op meelifters met potplanten uit Zuid-Europa. Eenmaal in Nederland kunnen de meelifters door natuurlijke verspreiding in de natuur komen.

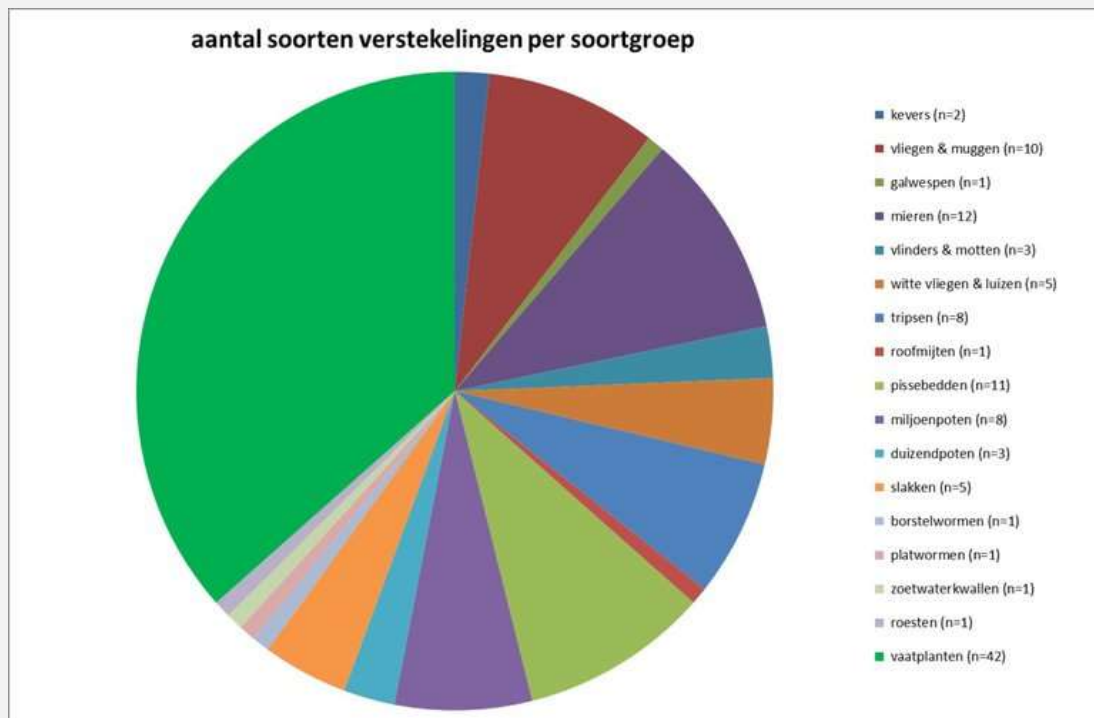
*Meeliftende plant bij geïmporteerde bonsai
(Bron: Johan van Valkenburg)*

Er zijn in Nederland 658 uitheemse soorten in het wild waargenomen waarvan bekend is dat ze onbedoeld kunnen worden geïmporteerd via de sierteeltketen. Hiervan hebben 115 soorten zich gevestigd in Nederland. Ruim een derde van de verstekelingen is een plant, de overige gevestigde meelifters zijn dieren.

Verdeling van de 115 gevestigde meelifters over de diverse soortgroepen (Bron: Pieters en anderen)

Effecten

Voor 95 van deze 115 soorten is de invasiviteit bekend. Ongeveer 41 hiervan (40 procent) staan op lijsten met risicovolle soorten en zijn (potentieel) invasief. Naast effecten op de biodiversiteit kunnen sommige meelifters ook een negatief effect hebben op de gezondheid van mensen en overlast veroorzaken.

Biodiversiteit

Voorbeelden van organismen die meest waarschijnlijk via de sierteeltketen in Nederland zijn geïntroduceerd en een effect hebben op de biodiversiteit, zijn de Spaanse wegslak (*Arion lusitanicus*) en de Argentijnse mier (*Linepithema humile*).

De Spaanse wegslak wordt aangemerkt als potentiële invasieve exoot vanwege de snelle verspreiding en de potentiële impact op de inheemse gewone wegslak (*Arion rufus*). De Argentijnse mier verdringt andere mierensoorten, zoals de inheemse wegmier (*Lasius niger*).

Doordat de Argentijnse mier minder goed plantenzaden verspreidt dan inheemse mieren, vormt de Argentijnse mier indirect ook een bedreiging voor de flora.

Aziatische tijgermug (Bron: James Gathany)

Ook [landplatwormen kunnen meeliften met potplanten](#). Een voorbeeld van een invasieve landplatworm die met potplanten kan meeliften, maar zich nog niet gevestigd heeft in Nederland, is de Nieuw-Zeelandse landplatworm (*Arthurdendyus triangulatus*). Deze platworm voedt zich met regenwormen,

die daardoor kunnen verdwijnen. Omdat regenwormen een belangrijke voedselbron zijn voor diverse dieren, heeft dit invloed op de biodiversiteit. Een ander voorbeeld is de hamerhoofdlandplatworm. Deze soort eet ook regenwormen en is in Nederland waargenomen in kassen.

Gezondheid

De Aziatische tijgermug (*Aedes albopictus*) lift mee in het transportwater van de plant Lucky Bamboo (*Dracaena sanderiana*) maar ook met banden voor recycling. Dit is een incidentele exoot, die in Nederland alleen in warme perioden wordt waargenomen, maar geen gevestigde populaties heeft. De tijgermug kan infectieziekten overdragen op mensen en wordt daarom bestreden door de NVWA.

Overlast

De plaagmier (*Lasius neglectus*) is een voorbeeld van een soort die overlast veroorzaakt in huizen en schade aan bestratingen door graafactiviteiten. Deze mier heeft ook effect op de veiligheid van gebouwen, omdat ze zich binnenshuis kunnen nestelen in wandcontactdozen, waardoor kortsluiting kan ontstaan. Mediterrane draaigatjes (*Tapinoma nigerrimum*-

complex) liften vooral mee met potplanten. Alle bekende populaties zijn in stedelijk gebied en op elke plek komen de mieren massaal voor in tuinen en ook binnenshuis, wat zorgt voor veel overlast (natuurberichten [4 maart 2019](#) en [29 maart 2020](#)). Een voorbeeld van een meeliftende plant is de Nieuw-Zeelandse veldkers (*Cardamine corymbosa*). Dit hardnekkige onkruidje is in 2000 voor het eerst in ons land waargenomen en wordt

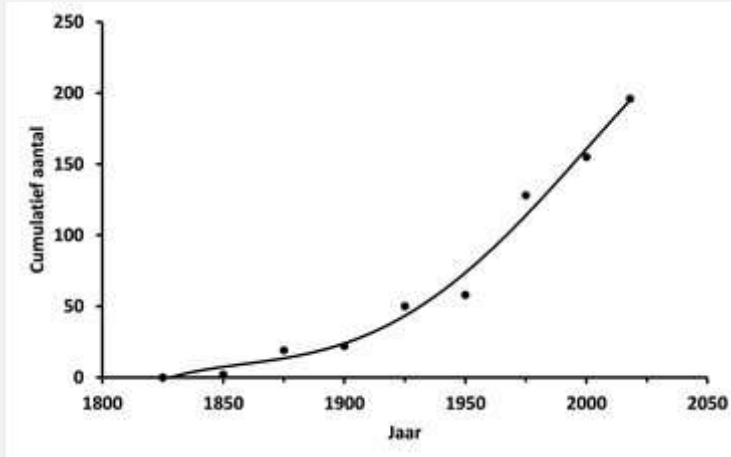
aangetroffen in tuinen, op begraafplaatsen en in de voegen van tegels en plaveisel

Mediterraan draaigatje (Tapinoma nigerrimum) (Bron: Estelle Ortega) Nieuw-Zeelandse veldkers (Cardamine corymbosa) is één van de kleine veldkerssoorten die zich na 2000 via de sierteelt in Nederland verspreid heeft (Bron: Grada Menting)

Aantal meegelifte soorten stijgt

Cumulatief aantal bekende eerste waarnemingen in de natuur van uitheemse soorten die kunnen meeliften in de sierteeltketen. Voor 196 soorten. Voor 462 van de 658 soorten ontbreekt informatie over het jaar van eerste waarneming (Bron: Pieters en anderen)

Het aantal eerste waarnemingen in het wild van uitheemse soorten, die kunnen

meeliften met importen voor de sierteeltketen, stijgt. Een eerste waarneming betekent nog niet dat een soort zich zal vestigen. Bij importen uit gematigde klimaatgebieden is de kans het grootst dat meelifters zich vestigen en invasief worden.

Wat kunt u doen?

Net als de bestrijding van verwilderde sierplanten is ook de bestrijding van gevestigde meegelifte organismen vaak lastig en kostbaar. Voorkomen van introductie is meestal goedkoper dan bestrijding en voorkomt schadelijke effecten. Om introducties van meelifters te voorkomen is het van groot belang dat importeurs, (groot)handel en tuincentra goed inspecteren op soorten die niet thuishoren in de planten en producten die zij aanbieden. Foto's: Pierre Gros (leadfoto; hamerhoofdlandplatworm, een soort die kan meeliften met potplanten); Johan van Valkenburg; James Gathany, Centers for Disease Control and prevention; Estalla Ortega; Grada Menting

Figuren: [Pieters en anderen](#)

Gemiva winkel in het Weetpunt

GEMIVA-SVG GROEP

Samen maken we het verschil

Vogelhuisjes
Kaarsen
Decoratie
Aardewerk
Vogelvoerbakjes
En nog veel meer leuke
dingen voor u huis
U steunt hier Gemiva
het Weetpunt

Contante betaling

Buiten de regio

Vervuiling, troebel water en waterbeweging belemmeren zeegrasherstel

[Wageningen Marine Research](#)

22-FEB-2021 - Zeegras is van belang voor de Waddenzee, onder meer als kinderkamer voor jonge vissen en als voer voor plantenetende vogels. Rijkswaterstaat probeert zeegras daarom terug te brengen in de Waddenzee. Vervuiling door cadmium en hoge concentraties van zwevende stoffen lijken de terugkeer van zeegras in de Waddenzee te belemmeren. Ook zijn getij en golven bepalend.

Het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) en Wageningen Marine Research (WMR) hebben de aanpak van het terugbrengen van het zeegras onderzocht. Hieruit blijkt dat of zeegras goed gedijt samenhangt met de kwaliteit van water en sediment. Vervuiling door cadmium en hoge concentraties van zwevende stoffen lijken de terugkeer van zeegras in de Waddenzee te belemmeren. Verder is de waterbeweging als gevolg van getijstromen en golven waarschijnlijk zeer bepalend voor waar zeegras in de Waddenzee kan voorkomen.

Waddenzee vroeger rijk aan zeegras

Zeegrassen waren tot negentig jaar geleden veel voorkomende planten in de Waddenzee, waarbij de dichte zeegrasvelden beschutting boden aan een veelheid van andere soorten. Door de aanleg van de Afsluitdijk, ziekten en een slechte waterkwaliteit is het zeegras in het Nederlandse deel van de Waddenzee vrijwel helemaal verdwenen. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het herstel van het zeegras en werkt aan een aanpak om zeegras weer terug te krijgen in de Waddenzee.

Uiteenlopende bedreigingen van zeegras

De analyses van bestaande data laten zien dat het voorkomen van zeegras samenhangt met de kwaliteit van water en sediment, zoals verontreinigingen, de troebelheid van het water, en waterbewegingen. Voor het eerst is een negatief verband gevonden tussen het voorkomen van zeegras en gehalten van het schadelijke cadmium in het water. Ook lijken huidige concentraties van ammoniak en zwevende stoffen het voorkomen van zeegras te kunnen beperken. Het in de wadbodem wortelende zeegras is bovendien gevoelig voor sterke stromingen en golven, waardoor veranderingen in waterbeweging als gevolg van klimaatverandering zullen doorwerken op de mogelijkheden voor zeegrasherstel.

Geen invloed gevonden van Gronings kwelderbeheer

Verder is onderzocht of het beheer van kwelders langs de Groningse kust een positieve invloed heeft op het zeegrasherstel. In het beheer van de kwelders wordt namelijk de golfwerking geremd door rijshoutendammen. Desondanks zijn er geen aanwijzingen gevonden dat het huidige damonderhoud in de kwelderwerken een invloed hebben op de lokale ontwikkelingen van het zeegras. Mogelijk dat aanvoer van zaden en plantendelen uit het grootste zeegrasveld van de Nederlandse Waddenzee, net ten oosten van de kwelderwerken, een belangrijkere rol speelt.

Adviezen beheermaatregelen

De onderzoeksinstellingen geven Rijkswaterstaat nu vijf adviezen mee om het beheer voor zeegras te verbeteren:

1. Bescherm bestaande zeegrasvelden zo goed mogelijk door maatregelen te richten op de meest kwetsbare levensfase, zoals de overleving van wortelstokken in de winter of de verankering van de wortelmat en de dichtheid van de planten tijdens de zomerstormen;
2. Monitor relevante omgevingsfactoren in bestaande en voormalige zeegrasvelden, waaronder de dikte van een zandlaag op een ondergrond van veen of klei;
3. Dring, waar relevant, verstorende menselijke activiteiten zoals bodemberoering en de concentraties van voor zeegrassen giftige stoffen in het water en de bodem in (mogelijke) zeegrasgebieden terug;
4. Ontwikkel een dynamische en interactieve kaart voor de huidige en toekomstige leefgebieden voor zeegras op basis van een model dat rekening houdt met seizoenen en verspreiding van zeegraszaden;
5. Gebruik de uitkomsten van het model bij de afweging van menselijke activiteiten in en rond de Waddenzee.

Het onderzoek is een vervolg op de [kanskaart zeegras](#) uit 2019 en kijkt naar de menselijke invloeden op zeegrasherstel en de mogelijke (beheer)maatregelen die zeegrasherstel kunnen bevorderen. Bij het onderzoek zijn [monitoringdata van Rijkswaterstaat gebruikt](#). Rijkswaterstaat gaat aan de slag met de handvaten die dit onderzoek geeft voor haar activiteiten van zeegrasherstel in de Waddenzee.

Meer informatie

- Het rapport '[Factors underlying the recovery potential of littoral seagrass in the Dutch Wadden Sea](#)' (pdf; 10,4 MB)

Tekst: [NIOZ](#) en [Wageningen Marine Research](#)

Kort nieuws

Hollandse Delta stopt mollenjacht

Waterschap Hollandse Delta laat mollen met rust zolang ze geen schade aan dijken toebrengen. Dankzij acties van waterschapspartij Water Natuurlijk is het aantal gedode mollen in drie jaar tijd flink gedaald. Mooi, want mollen zijn belangrijk voor het bodemleven.

Lawaaiigste stiltegebied

In natuurgebied Vlist in de Krimpenerwaard wordt de meeste herrie gemaakt. Dat blijkt uit de verkiezing van 'Het lawaaiigste stiltegebied', die in december van start is gegaan. De prijs bestaat uit een paar symbolische gehoorbeschermers, uitgereikt door CDA Tweede kamerlid Wytse Postma.

Hang je voedersilo dicht bij begroeiing

Wanneer je je silo's dichtbij begroeiing hangt, biedt dit de vogels een veilige vluchtweg. Zie jij de sperwer een stuk vaker bij de voederplaats? De vogels ook.

Een silo in de buurt van een heg of struik biedt daarnaast extra voordelen: Vogels zoals de heggemus en vinken eten graag van de grond en kunnen in deze beschutting naar alle hartenlust rondscharrelen.

**vrijwilligers
gevraagd!**

M/V

vrijwilliger worden?

Stichting Natuur & Landshap Zwijndrechtse Waard

Wij bieden wij u de mogelijkheid aan om een (korte of eendaagse) cursus te volgen.

Er zijn vele mogelijkheden informeer gewoon eens!

Werkgroep Flora en fauna

Werkgroep Weetpunt

Vogel Werkgroep

Werkgroep natuuronderhoud

Boeren adviseren met erf beleid

**O.a. door het maken en plaatsen van
vogelkasten**

**Gastvrouw of gastheer voor het
“Weetpunt”**

Vogeltellers

**Vogels tellen is leuk en kan eenvoudig
beginnen**

Excursies leiders

Werken in de natuur Hooge

|Nesse/Veerplaat

Folder beschikbaar